

Homo sapiens terra

Sytze Keuning

De moderne mens stamt volgens wetenschappers af van Homo sapiens (de denkende mens) die naar schatting 200.000 jaar geleden als soort ontstond in Afrika en 40.000 jaar geleden naar Europa kwam. Gedurende duizenden jaren deelden zij het Europese continent met een andere mensensoort, de Neanderthaler (Homo neanderthalensis). De Neanderthaler was korter met een gedrongen postuur, dat was aangepast aan het ijstijdkoude en barre Europese klimaat. Homo sapiens die uit Afrika naar het Noorden trok was langer en slanker en aangepast op het leven in warmere streken. Dat de Neanderthaler een achterlijker en ruwere soort zou zijn, lijkt inmiddels een achterhaald idee. De herseninhoud van de Neanderthaler was zelfs twaalf procent groter dan die van Homo sapiens. Zo'n 30.000 jaar geleden verdween de Neanderthaler van het toneel. De reden is duister. Over het verdwijnen van de Neanderthalers zijn meerdere theorieën.

Eén theorie gaat uit van de sterke overeenkomsten tussen beide soorten en een geleidelijke vermenging van beide tot één, en omdat er veel meer moderne mensen waren dan Neanderthalers is er niet veel van de Neanderthaler genen terug te vinden. We schijnen een paar procent Neanderthaler genen te hebben, maar dit zou ook kunnen omdat beide soorten afstammen van een gemeenschappelijke voorouder (Homo heidelbergensis). Een andere theorie is dat ze werden weggeconcentreerd door de moderne mens, die veel handiger was in het jagen en overleven. Neanderthalers leefden in kleine hechte groepen die sterk op zichzelf bleven. Homo sapiens leefde al in netwerken. Verschillende groepen wisselden onderling informatie uit en konden zich daarom sneller aanpassen aan veranderende klimatologische omstandigheden, wat hun kans op overleven vergrootte.

Een vraag die nu bij mij opkomt is: zijn wij als bodemsector de moderne Neanderthalers? Zal de bodemprofessional als soort en beroepsgroep overleven of verdwijnen. Treft de bodemprofessional het lot van de Neanderthaler, ook al hadden ze misschien een grotere herseninhoud? En als dit specialisme verdwijnt, is dat dan door uitsterven of door vermenging met andere disciplines?

Wat kunnen we hier leren van de Neanderthalers en Homo sapiens. Als de bodemprofessional (Homo sapiens terra) in kleine groepen blijft functioneren en vooral binnen de groep zelf communiceert, kon ze wel eens snel worden weggeconcentreerd door professionals die midden in de maatschappij staan, effectief communiceren in netwerken en zich aanpassen aan de maatschappelijke uitdagingen. Zoals de waterprofessional (Homo sapiens aqua), de energieprofessional (Homo sapiens energia) of de ruimtelijke inrichter (Homo sapiens spatium). Als Homo sapiens terra in bredere netwerken weet te functioneren is er kans op overleving. Maar gezien de geringe aantallen is vermenging ook een reële mogelijkheid. De bodemdeskundige geeft in dat geval zijn kennis in stukjes en beetjes door aan specialisten op het gebied van ruimtelijke inrichting, energie, water en

wellicht landbouw, klimaat en nog wat aanpalende disciplines. Bodemkennis wordt geleidelijk een onderdeel van het curriculum van deze specialisten, waardoor Homo sapiens terra wordt opgemengd met deze professionals en uiteindelijk van het toneel verdwijnt.

De bodemprofessional zal gelieerde werkvelden actief en open tegemoet moeten treden en zorgen voor uitwisseling van informatie en verbreding van het netwerk. Dan is er een kans op voortbestaan. De Stichting Kennisontwikkeling Bodem heeft met een onderzoeksprogramma voor de ondergrond daartoe een moedige poging gedaan. Maar die poging ging mank doordat het programma te snel doorschakelde naar een maximale verbreding, met te weinig aandacht voor en behoud van de eigen achterban, waardoor geen draagvlak ontstond en het bodemnetwerk weer in de eigen schulp kroop. De verbreding was op zichzelf goed gezien en zal – nu SKB is opgehouden te bestaan – op een andere manier moeten worden ingezet. Homo sapiens terra wees geen Neanderthaler en treedt de buitenwereld open tegemoet!

s.keuning@planet.nl

